

Вачыма|турыста|

ПАХОД У СТАЛОВУЮ І МОРА ПАД БОКАМ

Чым сталіца здзівіла маладых замежнікаў?

— А што б ты паказала гасцю з іншай краіны ў Мінску? Толькі такое, каб адразу адчулася атмосфера горада. Такую размову я вяла з Машай, пакуль мы стаялі на плошчы Незалежнасці і чакалі яе новых знаёмых. Мне пашанцавала мець добрую сяброўку, якая з усіх бакоў — асоба цікавая. Марыя Шэндэль, яшчэ з'яўляючыся студэнткай архітэктурнага факультэта БНТУ, паспявала глыбока цікавіцца гісторыяй сталіцы і шмат падарожнічаць. Апроч таго, яна мае надзвычайную здольнасць лёгка заводзіць новых прыяцеляў. Дзве апошнія акалічнасці і сталі прычынай будучых прыгод. Дзяўчына запрасіла да сабе ў гасці пяць новых знаёмых з розных краін. А я ў якасці «летапісца» прычапілася да іх «хвостом».

Кампанія ў нас сабралася даволі карытная: статная балгарка Даяна Ніколава, вялікі і павольны, як грэчаскі бог, Дзімітрас Аравідзіс, самы ўсмешлівы турыст з культурнай сталіцы Расіі — Ільдар Ісламаў, зацікаўлены літаральна ўсім на свеце амерыканец Элізэ Сцівенс і жыццядасная варшаўская студэнтка Хэлена Войда. Малодшай — 19 гадоў (гэта Даяна), а старэйшаму — 33 (Ільдар). Тым цікавей было пазней слухаць пра іх уражанні. Маша спецыяльна не анансавала маршрут, папярэдзіла толькі аб адным: хадзіць будзем многа.

У першы дзень я заўважыла, што Дзімітрас больш углядаецца ў асфальт, чым азіраецца па баках, як астатнія. У адказ на пытанне ён перавёў на мяне здзіўлены позірк:

— Няўжо ніхто тут не смеціць? Я яшчэ па дарозе з аэрапорта заўважыў, што ў вас надта ўжо чысценька. І так паўсюдна! Ведаеш, я многа гарадоў бачыў, але такой чысціні — больш нідзе.

Марыя «запальвае» перад гасцямі ў клубе.

...Тым часам, нагледзеўшыся на стройныя невялічкія будынкi старога горада, гасці пачалі звяртаць усё больш увагі на пахі, якія паўсюдна ішлі з кавярняў і рэстаранаў, што знаходзяцца тут жа. Маша хутка адрэагавала.

— Так, сябры! Пакуль я побач з вамі, нічога, акрамя беларускіх страў, я вам з'есці не дам, — і павяла нашу дружную кампанію ў бок знаёмага ёй мястэчка на беразе Свіслачы.

Нашы гасці, прыемна ўражаныя абраным месцам, змовілі на ўсіх драпікі, вешчачку, пельмені ў гаршчоку, патэльнію са шкваркамі (акрамя іх, там была яшчэ бульба, зеляніна і яйкі), чорны хлеб, які, як запэўніў афіцыянт, яны пякуць самі, а таксама морс з ягад на ўсіх і «Крамбамбулю» на «паспытаць».

Дзімітрас:
— Мяне надта цяжка здзівіць смакам ежы. З грэчаскай кухняй ніякая і блізка не

параўнаецца. Але ваша цікавая. Як проста і ў той жа час разнастайна вы гатуеце бульбу. Я таксама прывык да яе яшчэ з дзяцінства. Таму прыгатаваную вась такім чынам каштаваць яе асабліва цікава.

Ільдар:
— А чаму ніхто не ўгадаў пра «Крамбамбулю» (смяецца)? Спалучэнне інгрэдыентаў — гэта нешта! Многа не вып'еш, але задумка «на мільён»! Прыеду ў Піцер — раскажу сябрам. Упэўнены, яны пра тое і не чулі, хоць і жывём па суседстве.

...Апынуўшыся каля Нацыянальнай бібліятэкі, гасці, уражаныя незвычайнай формай будынка, настаялі на тым, каб зайсці ўнутр і падняцца наверх. Усіх уразіў від на горад.

Той жа ноччу мы завіталі ў начны клуб. На тварах маіх новых сяброў чыталася зацікаўленасць.

Дзімітрас:
— Для мяне нязвыкла і незразумела, чаму пры цёплым надвор'і вечарыны не праводзяцца пад адкрытым небам, на

свежым паветры. І ўзровень шуму тут ні пры чым. У любым горадзе можна знайсці безліч месцаў, дзе ноччу ты нікому не будзеш перашкаджаць. Прамысловыя ці бізнес-раёны, напрыклад.

Даяна:
— Цікава, а чаму тут адны дзяўчаты? Працэнтаў семдзесят, калі не больш. Музыка неаблагод, ды і жывыя выступленні музыкантаў толькі паляпшаюць настрой. Мне спадабалася.

Назаўтра мы сабраліся бліжэй да абе-ду і запланавалі «паход» па месцах, дзе смачна кормяць. Па асабістых просьбах гасцей у лік абавязковых для наведвання аб'ектаў уключылі таксама ГУМ і ЦУМ. Увечары кожны падзяліўся ўражаннямі.

Ільдар:
— Марожанае вашае — гэта нешта! Ды і наогул малочныя прадукты. Малако пахне малаком, а не немаведама чым. Я ўжо вырашыў, што ў якасці сувеніраў

Элізэ і беларуская кухня.

буду везці дамоў прадукты. Ну і тое-сёе з адзення, што набыў у ГУМе: у Піцеры не так і проста купіць што-небудзь з чыстай бавоўны і лёну. І не так танна.

Хэлена:
— Што насамрэч здзівіла, гэта вашы ЦУМ і ГУМ. Такое уражанне, што ты раптам апынуўся ў Савецкім Саюзе. Час там нібы спыніўся.

«Для мяне нязвыкла і незразумела, чаму пры цёплым надвор'і вечарыны не праводзяцца пад адкрытым небам, на свежым паветры. І ўзровень шуму тут ні пры чым. У любым горадзе можна знайсці безліч месцаў, дзе ноччу ты нікому не будзеш перашкаджаць. Прамысловыя ці бізнес-раёны, напрыклад».

Элізэ:
— Ведаеце, я вельмі люблю падарожнічаць. І заўсёды цікаўлюся вулічным фаст-фудам. А тут яго фактычна няма. З таго, што мы бачылі, — гэта толькі марожанае і печыва. І тое толькі ў парках. Кава неаблагод. Самым цікавым за ўвесь дзень стала наведванне сталовай. Вось дзе бюджэтнаму турысту можна смачна і танна паесці! Справа толькі ў тым, што англійскай мовы там ніхто не разумее і шыльды з вуліцы зусім непрыветныя.

Даяна:
— Мне спадабалася атмосфера ў Цэнтральным універсаме. За доўгай стойкай збіраецца столькі людзей! Усе незнаёмыя, але стаяць побач і ласуюцца хто чым, а за вокнамі жыве горад!..

На трэці дзень у культурнай праграме была запланавана экскурсія на трамваі. За паўтары гадзіны мы зрабілі паўнацэнны круг да Зялёнага Луга і назад, прычым увесь маршрут Маша раскавала пра тое, што было відаць з вокнаў. Астатак дня запланавана было правесці крыху далей ад горада. Выбар спыніўся на Мінскім моры. І вось мы сядзім на беразе вадасховішча і падчас развіталнага пікніка вядзем адваротны адлік гадзін, якія засталіся маім новым сябрам да самалётаў-цягнікоў у напрамку Мінск — Радзіма...

Напрыканцы мы падлічылі, у колькі прыкладна абышлася паездка гасцям (без расходаў на дарогу). Атрымалася, што разам з візай (якая каштуе 60 еўра, а для Хэлены — 25) кожны патраціў за тры дні прыкладна па 280 еўра разам з жыллём.

Перад самым развітаннем я папрасіла кожнага ахарактарызаваць горад адным словам. Такім чынам, гасці бачаць Мінск такім...

Дзімітрас:
— Шырокапраспектны зялёны ціхоня.

Даяна:
— Горад дробязяў — ад смачнай кавы да мора пад бокам.

Ільдар:
— Радзіма ветлівых людзей, натуральных прадуктаў і чысціні.

Хэлена:
— Прыгажун, што днём ззяе, а ноччу спіць.

А самая ёмістая характарыстыка, на мой погляд, прагучала ад **Элізэ:**
— Гэта прыгажосць, якая чакае часу, калі яе разгледзіць увесь свет...

Дар'я АРЭФ'ЕВА,
студэнтка V курса
Інстытута журналістыкі БДУ.

Жыццё|для|гэбра|

МАРЫ-АДЫЛЬ, ЯКАЯ ЛЕЧЫЦЬ СЛОВАМ...

Письменница Сюзан Колінз у сваім рамане «Галодныя гульні» напісала: «Жаласным выглядам нікога не здзівіш, а вось трываласць часта выклікае захапленне». Мясце зачепіла гэтае сцверджанне, бо такія людзі, мужныя, смелыя, якія цвёрдым крокам ідуць па жыцці, існуюць не толькі ў кнігах ды фільмах.

Я ведаю жанчыну-французжанку Мары-Адэль Анры. Пазнаёміліся мы вельмі даўно, падчас маіх паездак у Францыю па лініі аздараўлення дзяцей з Беларусі, якія пацярапелі ад катастрофы на Чарнобыльскай атамнай электрастанцыі.

Але толькі цяпер, назіраючы за сабой і сваімі аднагодкамі, мне захацелася падзяліцца яе гісторыяй. Ці можна назваць Мары-Адэль гераіняй кнігі? Мяркуйце самі.

Яна нарадзілася ў Францыі ў 1939 годзе на пачатку Другой сусветнай вайны, была другой дачкой у сям'і. Дзякуючы яе з'яўленню на свет бацька не пайшоў на фронт і лічыў маленькае дзіця сваім выратаваннем. Але дзяўчынка было не вельмі салодка. Пасля нараджэння першай дачкі ў сям'і штотраў з'яўляліся хворыя дзеці, якія не выжывалі. Але Мары-Адэль, на дзіва, была здаровай. Ёй дарылася пяшчота бацькоў, за што і неўзлюбіла дзядзючнку старэйшай сястры. Нягоды не зніклі з узростам, хаця пляменнікі мадам Анры часта заходзілі ў гасці да цёткі, любілі і паважалі яе, нягледзячы на незадаволенасць сваёй маці.

У Эльзасе існуе легенда пра Святую Адэль, манастыр якой пабудаваны на гары, дзе жывая крыніца лечыць людзей. І Мары таксама можа словам вылечыць самотнае сэрца чалавека, падбадзёрыць, суцешыць.

Мары-Адэль па-спяхова выйшла замуж. З мужам яны ўдачарылі дзядзючнку-падлетка. Было цяжка яе выхоўваць, але маладыя змаглі. А Мары-Адэль нарадзіла яшчэ трох дачок. Здавалася, усё было цудоўна, толькі лёс распарадзіўся інакш: муж мадам Анры загінуў у аўтакатастрофе, пакінуўшы на плячах гаротніцы чатырох дзяцей. Сястра тады з'едліва сказала: «Што ж, цяпер ты вольная і можаш рабіць усё, што хочаш». Але Мары-Адэль не звяртала ўвагі на яе словы. Жыла ціха, працавала настаўніцай французскай мовы (хаця прадстаўнікі гэтай прафесіі атрымлівалі маленькі заробак), гадавала дачок, аддавала ім усю любоў. Верная жанчына так ніколі больш і не выйшла замуж. А калі я спыталася пра гэта, адказала: «Мне ніхто не патрэбны, я дагэтуль памятаю і вельмі люблю свайго мужа». Яна часта ходзіла на могілкі, прыбірае, садзіць кветкі, хаця востры боль даўно ўжо суцішыўся.

Зараз Мары-Адэль семдзесят шэсць гадоў. Яна вельмі энергічная, бадзёрая, жвавая. Пастаянна працуе ў агародчыку, сама лазіць на дрэва па вішні, прыбірае ў доме, запрашае гасцей. У яе ёсць два каты, якія я ноччу прыходзяць, кладуцца з абодвух бакоў і саграваюць сваю гаспадыню. Яна любіць прагульвацца з сабакам суседзі, якой ужо цяжка гэта рабіць. Мары-Адэль водзіць машыну, кожны дзень ходзіць ці ездзіць на веласіпедзе ў бальніцу для старых і хворых людзей — проста каб дапамагчы іх пакарміць, спявае ў хоры пры касцёле. Вельмі любіць дзяцей. Ніколі не забываецца пра сваіх унукаў і унучак (нават праўнучка ўжо ёсць!), дапамагае ім маральна і матэрыяльна. А яшчэ бясплатна вучыць французскай мове замежных грамадзян, якія пераехалі жыць у Францыю.

Мары-Адэль не можа адмовіць людзям, ёй шкада ўсіх, каму цяжка. Напрыклад, каля крамы, у якую яна ездзіць купляць прадукты, сядзяць бяздомныя людзі. Кожны раз яна прыносіць ім ежу.

Усё гэта Мары-Адэль робіць не дзеля якіх-небудзь «бонусаў». Яна ведае амаль усіх у сваім горадзе. Можна гадзінамі размаўляць, абавязкова спытаецца пра здароўе і справы і ніколі не скажа многа пра сябе. Нездарма ў яе другое імя — Адэль. У Эльзасе існуе легенда пра Святую Адэль, манастыр якой пабудаваны на гары, дзе жывая крыніца лечыць людзей. І Мары таксама можа словам вылечыць самотнае сэрца чалавека, падбадзёрыць, суцешыць.

...Я вучуся дабрыні і стаўленню да людзей на прыкладзе старэйшых: сваіх родных, знаёмых і гэтай жанчыны. І мне хочацца сказаць равеснікам: будзьце настойлівымі, смелымі, шчаслівымі і дарыце пазітыўны настрой іншым!

Юлія АДАМОВІЧ,
студэнтка I курса Інстытута журналістыкі БДУ.
Фота аўтара.

Мары-Адэль у нацыянальным строі спявае ў хоры ў Дзень уззяцця Бастыліі.